

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W ŻORACH ZA ROK 2012

I. PLACÓWKI. ORGANIZACJA SIECI. MODERNIZACJA.

W 2012 roku Miejska Biblioteka Publiczna w Żorach posiadała 8 placówek, w tym: Bibliotekę Centralną i 7 filii bibliotecznych. Ich lokalizacja nie uległa zmianie.

Wysokość budżetu na działalność bieżącą w roku 2012 oraz ponadplanowe dochody własne pozwoliły na dość spokojną pracę. Przeszkodą natomiast były częste, długotrwałe nieobecności pracowników (chorobowe, pobyty w szpitalu, ciąża i urlopy macierzyńskie).

Od kilku lat Biblioteka nie otrzymywała środków na roboty i zakupy inwestycyjne, dlatego oszczędności, jakie pojawiły się w trakcie roku, przeznaczono na zakup zbiorów oraz na wyposażenie i modernizację. Ze środków pochodzących z oszczędności dokonano m.in. częściowej modernizacji Filii nr 5. Wymieniono ladę biblioteczną i krzesła, zakupiono stojak na czasopisma i komodę na rtv. Zagospodarowano część powierzchni Filii nr 5 na kącik gier interaktywnych. W tym celu pomalowano część ścian, nalepiono fototapety, wstawiono kanapę, fotel i stół, położono wykładzinę dywanową. W ramach prac remontowo - modernizacyjnych wymieniono też drzwi wejściowe w Filii nr 3, a w Dziale Zbiorów Specjalnych dokończono wymianę oświetlenia na rastrowe.

W celu poprawy estetyki pomieszczeń zakupiono siedzisko do holu Biblioteki Centralnej i oszkloną gablotę wystawową na eksponaty przestrzenne. Na potrzeby Działu Zbiorów Specjalnych zakupiono 2 szafki na zbiory audiowizualne. Zakupiono też urządzenia techniczne: telewizor i dvd dla Filii nr 2, telewizor i konsolę Xbox360 Kinect dla Filii nr 5, aparat cyfrowy. Zakupiono w celu wymiany niesprawnego sprzętu 3 zestawy komputerowe, 1 drukarkę, 7 urządzeń wielofunkcyjnych.

II. ZBIORY BIBLIOTECZNE

Biblioteka gromadziła, przechowywała, opracowywała i udostępniała książki, czasopisma, mapy, plany, płyty CD i DVD, książki mówione na kasetach oraz audiobooki, dokumenty życia społecznego, multimedia, gry interaktywne.

W 2012 roku zakupiono 3.687 woluminów książek (więcej o 446 niż w 2011 roku) na kwotę 92.488,51 złote. Wskaźnik zakupu na 100 mieszkańców był większy niż w roku poprzednim i wyniósł 6,12 (w 2011 r. - 5,37). Na zakup książek pozyskano 29.000,- złotych z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Operacyjnego Biblioteki Narodowej „Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek”.

Oprócz książek w 2012 roku zakupiono też zbiory specjalne: płyty CD (muzyka), płyty DVD (filmy), audiobooki, multimedia i gry interaktywne. Łącznie zakupiono 531 jednostek zbiorów specjalnych na kwotę 16.826,64 złotych. W porównaniu z rokiem poprzednim jest to wzrost o 249 jednostek.

Wśród zakupów zbiorów specjalnych przeważały płyty DVD (300 jednostek) - 56%. Ze względu na duże zainteresowanie czytelników zakupiono więcej niż w poprzednim roku audiobooków - 102 tytuły (19,2 %). Korzystały z nich zarówno osoby niedowidzące, osoby starsze, które mają problem z czytaniem tradycyjnych książek, ale także czytelnicy często podróżujący samochodem i młodzież szkolna (lektury) - w zastępstwie tradycyjnej książki.

Na zakup audiobooków wykorzystano też część środków z programu „Akademia Orange dla bibliotek” (12 tytułów na kwotę 404,00 złote), a część środków z programu (459,98 złotych) przeznaczono na zakup 2 czytników e-booków.

W roku 2012 Biblioteka posiadała w swojej ofercie 178 tytuły (215 egzemplarzy tytułów) gazet i czasopism. Otrzymywała w darze 28 tytułów (72 egzemplarze) czasopism. Wydatki na prenumeratę wyniosły 23.809,46 złotych.

W roku 2012 Biblioteka otrzymała też darowizny w postaci 1.156 woluminów książek na kwotę 11.945,99 złotych oraz 57 jednostek zbiorów specjalnych na kwotę 500,- złotych. Łączna kwota otrzymanych darowizn rzeczowych wyniosła 12.445,99 złotych.

Na dzień 31.12.2012 r. Biblioteka posiadała:

- księgozbiór w ilości 199.153 woluminów o wartości 1.689.901,08 złotych
- zbiory specjalne 8.371 jednostek o wartości 221.066,77 złotych
- czasopisma oprawne w ilości 329 jednostek o wartości 7.027,29 złotych

III. CZYTELNICTWO

W roku 2012 zarejestrowano 10.495 czytelników. Najliczniejszymi grupami wiekowymi byli czytelnicy z przedziału od 25 do 44 lat (3.567 osób), od 45 do 60 lat (1.480 osób) oraz od 6 do 12 lat (1.401 osób). Najmniej licznie występowały czytelnicy od 0 do 5 lat (184 osoby) i powyżej 60 lat (697 osób). Ze względu na zajęcie najliczniejszą grupę stanowiła młodzież ucząca się (3.591 osób), a następnie niezatrudnieni (2.667 osób).

Wskaźnik czytelników na 100 mieszkańców wyniósł 17,4.

W 2012 roku zanotowano 231.441 wypożyczeń do domu (o 11.879 mniej niż w roku 2011) oraz 138.545 udostępnień na miejscu (o 34.384 więcej niż w roku 2011). Zanotowano łącznie 146.195 odwiedzin, w tym: 87.452 w wypożyczalniach, 58.743 w czytelnich.

Wszystkie placówki Biblioteki brały udział w światowej akcji bookcrossingu. W 2012 roku włączono do obiegu 3.809 książek (od początku akcji tj. od 2003 r. uwolniono 25.681 książek). Obieg tych książek nie podlegał ewidencji i nie był uwzględniony w danych statystycznych.

Biblioteka prowadziła usługę „Książka na Telefon” w ramach której osobom chorym, niepełnosprawnym i zaawansowanym wiekowo zbiory dowożone były do domu. W 2012 roku z tej usługi korzystały 4 osoby, zarejestrowano 37 odwiedzin u czytelników, którym wypożyczono 407 książek

We współpracy z Urzędem Miasta w Czytelni Głównej prowadzono usługę Przystanek Praca, w ramach której bezrobotni i poszukujący pracy mogli poszukiwać ofert pracy w internecie oraz bezpłatnie napisać i wydrukować dokumenty aplikacyjne. W 2012 roku z tej usługi skorzystało 726 osób poszukujących pracy; wydrukowały one w sumie 6.802 stron dokumentów aplikacyjnych.

Bardzo ważnym zadaniem Biblioteki było też tworzenie bibliografii regionalnej w programie SOWA-2, zawierającej opisy bibliograficzne materiałów gromadzonych i archiwizowanych w Czytelni Głównej, a traktujących o Żorach i żorzanych. Bibliografia dostępna była na terminalach oraz on-line na stronie internetowej Biblioteki. Na koniec roku 2012 bibliografia zawierała 14.140 rekordów. Pod koniec 2012 roku Biblioteka wydała drukiem pierwszy tom wydawnictwa ciągłego „Bibliografia miasta Żory: 2007 – 2011”.

Placówki biblioteczne udzielały różnego typu informacji w oparciu o posiadane zbiory, warsztat informacyjny i zasoby internetowe. Były to informacje tekstowe, faktograficzne, biblioteczne, bibliograficzne, bezpośrednie, telefoniczne, z wykorzystaniem poczty elektronicznej lub usługi „Zapytaj bibliotekarza”. W 2012 ogólna liczba kwerend we wszystkich placówkach wyniosła 29.302.

Szczegółowe wskaźniki czytelnictwa w poszczególnych placówkach przedstawiono w tabelach stanowiących załączniki do Sprawozdania.

IV. UPOWSZECHNIANIE CZYTELNICTWA

W roku 2012 Biblioteka zorganizowała 804 imprezy i cykle imprez, w których uczestniczyło 18.159 osób. Były to: spotkania autorskie, pogadanki i prelekcje, konkursy czytelnicze, konkursy plastyczne, wieczory literacko-muzyczne, spektakle teatralne, lekcje biblioteczne, projekcje, zajęcia interdyscyplinarne dla dzieci i młodzieży, pasowanie na czytelnika, różnego rodzaju warsztaty (komputerowe, internetowe, kaligraficzne).

W placówkach Biblioteki gościli pisarze: Renata Piątkowska, Izabella Klebańska, Kazimierz Szymeczko, Anna Janko, Arkadiusz Niemirski oraz Zbigniew Masternak.

Zorganizowano 38 dużych wystaw, 221 mniejszych wystawek, gazetek i ekspozycji oraz 14 e-wystaw, na których w ramach galerii Foto-Ton, prezentowano zdjęcia cyfrowe fotografików amatorów i profesjonalistów jednocześnie na stronie internetowej i w holu Biblioteki Centralnej. We współpracy z Polskim Towarzystwem Numizmatycznym oraz Żorskim Kołem PTN w Galerii Centralnej wystawiono zbiory banknotów solidarnościowych. Szczególną uwagą cieszyły się wystawy okolicznościowe: „Przystanek Korczak” wystawa zorganizowana z okazji Roku Korczaka i „Nie starzeje się ten, kto nie ma na to czasu” ekspozycja z okazji Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej.

Biblioteka promowała ideę bookcrossingu organizując strefy i półki wymiany oraz obchody Dnia Wolnych Książek. Wśród mieszkańców miasta zorganizowano Wiosenną Zbiórkę Książek, podczas której zebrano 4.284 woluminy od 95 darczyńców.

Tradycyjnie Biblioteka zorganizowała też wiele imprez i różnych wydarzeń kulturalnych w ramach ogólnopolskich obchodów Tygodnia Bibliotek i Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom, współpracując z wieloma osobami i instytucjami z terenu miasta.

Przez cały rok w Filii nr 7 działał Klub Miłośników Dobrej Książki oraz pod patronatem Szkoły Językowej TOWER SCHOOL dyskusyjny klub w języku angielskim „Chatting with tea”. W Bibliotece Centralnej działały kluby dla dzieci i młodzieży: Klub Zaczarowanego Ołówka oraz Klub Moli Książkowych, a dla rodziców Klub Czytających Rodzin „Czytalińscy”. Dla seniorów realizowany był cykl warsztatów komputerowych „Komputer 50+”.

Filia nr 6 realizowała natomiast projekt „W krainie sztuki”, którego celem była popularyzacja muzyki i sztuk plastycznych wśród dzieci i młodzieży. Filia nr 7 kontynuowała też cykl wieczorów literacko-muzycznych „Czytam, bo lubię!”, tym razem pod hasłami: „Przedwałentynkowy wieczór miłosny, czyli listy pisarzy polskich” oraz „Ludzkie gadanie według Agnieszki Osieckiej”.

W 2012 roku powstały też nowe inicjatywy: Dyskusyjny Klub Książki w Filii nr 5, cykl warsztatów kreatywnych „Kuznia talentów” w Filii nr 5 oraz grupa teatralna „Comic”, która w grudniu dała na scenie MOK swój pierwszy spektakl pt. „Życzenie biednej”.

W maju przy współpracy z grupą artystyczną „Different Perception” w Bibliotece zorganizowano akcję pod hasłem „Przyjdź i coś domaluj!”. W tym projekcie Żorzanie mogli wykazać się kreatywnością i stworzyć kolorowe dzieło na „kreatablicy”. W czerwcu odbyła się III edycja „Książki dla Trzylatka”, pod hasłem przewodnim „Co roku Żorek ma dla trzylatków książeczek worek”. Podczas 22 happeningów rozdano 643 książeczki.

Jesienią Biblioteka nawiązała współpracę z Klubem Sportowym „Roszada”, której owocem był Otwarty Turniej Szachowy w Bibliotece Centralnej. W październiku 2012 r. Miejska Biblioteka Publiczna w Żorach objęła patronat nad akcją „Dach nad głową”, której organizatorem było Centrum Budowlane „Leroy Merlin Żory”. Bibliotekarze pomagali dzieciom malować kolorowe budy, które później zostały przekazane do schroniska dla zwierząt.

Biblioteka aktywnie włączyła się do obchodów 740-lecia naszego miasta organizując wiele wystaw i imprez. W Galerii pod Schodami prezentowane były: wystawa prac uczestników zajęć Ferie w Bibliotece pt. „Ferie z Żorkiem” oraz wystawa prac uczestników Klubu Zaczarowanego Ołówka pt. „Żory w oczach młodych mieszkańców”. Przez pół roku w holu głównym Biblioteki Centralnej można było zobaczyć wystawę pt. „Żorscy artyści”, która przedstawiała sylwetki bardziej i mniej znanych artystów i zespołów, których członkowie pochodzą z Żor (np. Sonia

Bohosiewicz, Stanisław Sojka, Marek Probosz, Carrantuhill, Julia Bogdańska, Łowcy.B i wiele innych). Wystawa cieszyła się wielką popularnością.

Ponadto w większości placówek przeprowadzono pogadanki, konkursy i lekcje biblioteczne na temat Żor. Dla osób dorosłych zorganizowano konkurs pt. „Mówię ojczyzna, myślę Żory”.

Z okazji 45-lecia istnienia Towarzystwa Miłośników Miasta Żory w Bibliotece Centralnej zorganizowano wystawę jubileuszową, uroczysty wernisaż oraz konkurs „Dzieje TMMŻ w pytaniach”. We współpracy z Muzeum Miejskim zorganizowano w Czytelni Głównej promocję Kalendarza Żorskiego 2013.

O szerokim spectrum działań Biblioteki można było dowiedzieć się ze strony internetowej oraz z profilu Biblioteki na Facebooku, a najmłodszy użytkownicy także z podstrony Biblioteka Małego Człowieka. Informacje o działaniach Biblioteki umieszczane były też na portalach internetowych, w mediach lokalnych i regionalnych oraz na telebimach ledowych rozmieszczonych na terenie miasta.

Działalność Biblioteki została także wyeksponowana na Prezentacjach Bibliotecznych w Bibliotece Śląskiej.

V. KOMPUTERYZACJA

Biblioteka tworzyła odpowiednie warunki do wszechstronnego rozwoju, kształcenia i samokształcenia dla wszystkich mieszkańców miasta m.in. poprzez wykorzystanie technologii informatycznych i komunikacyjnych. Czytelnicy mogli przedłużać terminy zwrotu zbiorów a także składać zamówienia, zapytania i otrzymywać informacje drogą elektroniczną. Technologie informatyczne Biblioteka wykorzystywała również do usprawnienia pracy własnej np. rozliczanie składek ZUS drogą elektroniczną, korzystanie z usług bankowych, przekazywanie informacji poprzez BIP, programy kadrowe i księgowo, digitalizacja zbiorów, ewidencja zbiorów, obsługa czytelników, tworzenie baz danych.

W roku 2012 Biblioteka posiadała 59 stanowisk komputerowych, w tym 20 stanowisk komputerowych z darmowym dostępem do Internetu, wyposażonych w programy użytkowe, urządzenia do skanowania, kopiowania i wydruku oraz z dostępem do baz danych m.in. programu prawniczego Legalis on-line we wszystkich placówkach bibliotecznych. Do dyspozycji czytelników były też 3 stanowiska do korzystania z programów multimedialnych dla dzieci i młodzieży oraz 4 terminale do przeglądania bazy danych o zbiorach Biblioteki.

Biblioteka uczestniczyła w programie „Akademia Orange dla bibliotek”, w ramach którego otrzymała dotację w wysokości 6.204,81 złotych przeznaczoną m.in. na refundację części kosztów internetu, Celem programu było wspieranie rozwoju społeczeństwa informacyjnego poprzez zwiększenie dostępu do nowych technologii komunikacyjnych i promocję ich wykorzystania tak, by biblioteki publiczne stały się nowoczesnymi, wielofunkcyjnymi centrami informacyjnymi, kulturalnymi i edukacyjnymi.

W 2012 roku z Internetu skorzystały 25.932 osoby, w tym 13.718 dzieci i młodzieży i 12.214 dorosłych (o 3.485 osób tj.15,5% więcej niż w 2011 roku). Z baz danych skorzystało łącznie 15. 994 osób (o 7.278 tj. o 84% więcej niż w 2011 roku).

Biblioteka prowadziła szeroką działalność edukacyjną w zakresie informatyzacji organizując warsztaty komputerowe i informatyczne dla dzieci i młodzieży oraz indywidualne warsztaty komputerowe KOMPUTER 50+ dla osób starszych. W 2012 roku w ramach cyklu KOMPUTER 50+ zorganizowano 74 zajęcia z podstaw obsługi komputera i Internetu, korzystania z komunikatorów internetowych i programów użytkowych. Uczestniczyło w nich 27 osób

Biblioteka prowadziła własną stronę internetową oraz podstronę dla dzieci „Biblioteka Małego Człowieka”, na których użytkownicy otrzymywali wiele przydatnych informacji. Na stronie internetowej Biblioteki udostępniano m.in. usługi „Zapytaj bibliotekarza”, w ramach której czytelnicy mogli otrzymać wszelkiego typu informacje bibliograficzne i rzeczowe, „e-dezyderatka

– propozycje czytelników” oraz on-line katalog zbiorów, bibliografię regionalną i kartotekę zagadnieniową w programie SOWA.WWW. Funkcjonowało wirtualne zwiedzanie, forum i profil na facebooku. Pod koniec roku uruchomiono nową usługę - newsletter.

W roku 2012 zarejestrowano 48.318 wejść na stronę internetową Biblioteki, a także 1.923 wejść do publikacji umieszczonych przez Bibliotekę w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej.

VI. KADRY

Na dzień 31.12. 2012 r. w MBP zatrudnione były 44 osoby na 41,125 etatu. Rzeczywiste zatrudnienie było niższe gdyż 6 osób przebywało na długotrwałym chorobowym, a 2 przebywały na urlopie macierzyńskim. W 2012 roku Bibliotekę wspierało pomocą 5 wolontariuszy. Pozyskano 1 stażystę z Urzędu Pracy.

Biblioteka dbała o doszkadzanie własnych pracowników. W 2012 roku 1 osoba podnosiła swoje kwalifikacje w formach szkolnych (studia podyplomowe - bibliotekoznawstwo), a 24 pracowników uczestniczyło w 18 seminariach, warsztatach, kursach i konferencjach. Pracownicy Biblioteki uczestniczyli też w warsztatach i szkoleniach wewnętrznych.

Przygotowanie zawodowe pracowników Biblioteki było bardzo dobre. Wśród pracowników działalności podstawowej 17 osób posiadało wykształcenie wyższe magisterskie bibliotekarskie, 3 osoby wyższe magisterskie inne, 5 osób wyższe kierunkowe licencjackie, 4 osób studium kierunkowe, 2 osoby średnie. Pracownicy administracji również mieli odpowiednie kwalifikacje (3 osoby wyższe magisterskie kierunkowe, 1 osoby studium kierunkowe). Sześciu pracowników posiadało znajomość języka migowego.

W 2012 roku kierowniczka Oddziału dla Dzieci Pani Elżbieta Blaut otrzymała tytuł „Koordynator X-lecia” nadany jej przez Fundację ABC XXI Cała Polska czyta dzieciom”.